

Societat

Emergència sanitària

Mig metge més per CAP

Els 384 ambulatoris catalans es repartiran 249 metges: surten a 0,64

IGNACIO OROVIO | **SANTIAGO TARÍN** | **JAUME V. AROCA**
Barcelona

A la pestanya de recerca d'un conegut web d'ofertes laborals, abans-d'ahir a la nit: 1.987 respostes a "metge". No n'hi ha. No hi ha metges. Si n'apareix un, té feina.

El problema (un d'ells) és que molts dels professionals formats aquí es van haver de buscar la vida a l'estranger els últims anys. Sobretot, des que la crisi del 2008 va portar a unes duríssimes retallades en la despesa pública. "Hi ha un dèficit de personal, però el problema és que ni tan sols sabem de quant. No hi ha hagut mai una avaluació, ni tan sols sabem què necessitem", denuncia el president del Col·legi de Metges de Barcelona, Jaume Padrós.

Potser per això, el pla de la conselleria de Salut per reforçar l'Atenció Primària (AP), en què recau la lluita contra la Covid-19 des que la primera onada va remetre una mica, a l'estiu, amb prou feines ha pogut captar ara 249 metges: tenint en compte que a Catalunya hi ha 384 ambulatoris, la xifra és de 0,64 per centre. A inicis de setembre es va presentar un pla que preveu reforçar l'AP amb un total de 3.811 professionals fins al 2022.

"Al març ens barallàvem per les mascaretes i ara ens barallem pels metges. Hi ha una subhasta", valora un alt càrrec de Sanitat. La pandèmia és mundial i enlloc no sobren professionals. Contra el que va passar al principi, ara no hi ha problemes de subministrament d'equips.

A més dels 249 metges, el Catesalut ha reforçat la primària amb 494 infermeres, 426 tècnics auxiliars i 2.088 administratius, detallen Sara Manjón, directora d'Organitzacions i Persones del Catesalut, i Iván Planas, el director de Recursos Econòmics.

En total, 3.258 nous professionals, un 13,75% de la plantilla, amb un increment de pressupost de 182 milions d'euros.

La falta de metges està obligant a establir noves rutines, i que aquests vagin deixant de fer tasques administratives –altes, baixes, receptes, certs seguiments telefònics– que en molts casos ocupen un 50%, un 80% o fins a un 90% de la seva jornada, i que exerceixin de metges el màxim d'hores possible. "Hi ha una càrrega de

treball que no ha de fer personal altament qualificat com un metge", apunta Manjón.

Entre el març i l'agost, les plantilles van incorporar uns 3.370 professionals, entre estudiants en el tram final de la seva formació, MIR que no havien obtingut plaça, metges jubilats que van tornar, infermeria, auxiliars, administratius... En aquesta xifra s'inclouen aquells professionals –el Catesalut no sap el nombre exacte– contractats per cobrir baixes per vacances, per la qual cosa no es pot afegir als afegits a la primària.

L'any passat, un estudi elaborat per les patronals del sector alertava d'un possible forat d'un 18% a les plantilles si no es cobrien les vacants previsible, expliquen fonts de la Unió Catalana d'Hospitals, aixopluc del voltant d'un 80% de la sanitat concertada catalana.

Abans que es prenguessin mesures estructurals, va arribar la pandèmia. "Venim de la precarietat. De 6.600 metges aproximadament, se'n van jubilar 1.000 i amb prou feines se n'han recuperat cent. El dèficit continua sent d'entre 800 i 900", valora Josep Maria Puig, secretari general del sindicat

SARA MANJÓN

"Hi ha una càrrega de treball que no ha de fer personal com un metge"

PALOMA AMIL

"Sempre hem estat per sota de les ràtios europees en infermeria"

JAUME PADRÓS

"Hi ha un dèficit de personal, però ni tan sols sabem de quant"

Metges de Catalunya.

I sobre el terreny? Cinc opinions, totes crítiques amb l'administració.

"Hem incorporat noves figures que ens donen suport en l'estudi de contactes i en les PCR i tests,

però l'excés de demanda per la Covid-19, sumada a la no Covid-19, no s'atrapa amb la plantilla mèdica actual", denuncia la directora d'un CAP que vol mantenir l'anonimat.

"Hem tingut alguna incorporació, però ens en falten per treballar en millors condicions", abunda la doctora Cristina Ramon Saurí, del CAP Adrià de Barcelona.

"És cert que hi ha hagut contractacions, però en cap cas no n'hi ha prou. Ni tan sols per a una atenció de qualitat ni si el context fos l'habitual. L'increment de funcions afegit als problemes tècnics per falta d'inversió històrica en infraestructures comporta una saturació. No, la primària no ha estat reforçada", argumenta igualment Esperanza Martín, metgessa de família al CAP Maragall.

De manera semblant opina la directora de l'àrea d'infermeria del CAP de Sant Andreu de la Barca, Glòria Jódar. "El volum de treball ara és brutal, perquè tenim altres coses per atendre: vacunació, altres patologies, les escoles... I ens agafa esgotats i amb la població demandant atenció".

La vocal del Col·legi d'Infermeria de Barcelona, Paloma Amil,

afegeix que "la falta de personal és històrica, i ara s'ha vist amb la pandèmia. Sempre hem estat per sota de les ràtios europees. Dificultat per trobar feina no n'hi ha, però la falta de contractes estables i les retallades de sous no ho fan atractiu. Una infermera amb anys de carrera pot cobrar 1.600 euros al mes".

Padrós està amb totes cinc: "La situació és molt complicada. Falta personal per a tantes proves".

El Catesalut ha habilitat una espècie de "borsa de treball" per dies, en què infermeria, auxiliars o metges es poden inscriure voluntàriament i treballar en un lloc diferent de l'habitual. "Les infermeres i els auxiliars s'hi apunten més que els metges", detalla Manjón.

Una altra opció que es planteja internament per pal·liar la falta de professionals és allargar la jornada laboral, amb la corresponent retribució, i un pla per repatriar aquells professionals que en els anys de la crisi se'n van anar a l'estranger. "Plantegem alguna acció per atreure talent forà... buscarem aquells que, havent estudiat aquí, se'n van anar. Els volem fer una contraoferta perquè tornin, completa, amb estabilitat i retribució

Cues. Desenes de ciutadans esperen al costat del CAP La Florida de l'Hospitalet per vacunar-se contra el virus de la grip, una de les funcions que recauen sobre els ambulatoris.

XAVIER CERVERA

L'ATENCIÓ PRIMÀRIA
249 metges més,
494 infermeres,
426 auxiliars i
2.088 administratius

LA DOTACIÓ
Salut gastarà 2.000
milions més a càrrec,
en part, del fons
Covid-19 de l'Estat

ESTOC DE SEGURETAT
S'emmagatzemen
113 milions d'EPI,
gels... Prou per a
quatre mesos crítics

conforme al moment... També en infermeria”.

Però no serà per diners. Només el pressupost de Salut ha incrementat els seus recursos disponibles en 1.600 milions sobre un pressupost anual de 9.700 milions.

Amb les últimes xifres previstes per fer front a les proves PCR, el Catsalut calcula que la despesa global s'haurà incrementat en 2.000 milions a final d'aquest any. Una part important d'aquests recursos afegits procedeixen dels fons de l'Administració central. Al juliol Hisenda va lliurar 1.200 milions del primer tram del Fons Covid-19 i el Govern en va destinar 846 al departament de Salut, als quals en va afegir 300 més a l'octubre. També Ensenyament ha rebut un fons de l'Estat de 300 milions.

Aquests diners han servit, per exemple, per pagar els equips rastrejadors i les factures de la primera onada de la pandèmia. En altres àrees com la d'Afers Socials s'han habilitat a càrrec d'aquests fons ajuts que superen els 150 milions; s'han prestat ajuts a sectors del món de la cultura o s'ha subvencionat directament a institucions com les cambres de comerç.

Després que Europa trenqués excepcionalment la regla de despesa per combatre la pandèmia el Govern va habilitar un fons de 300 milions i compta a més amb un altre paquet d'ajuts europeus potencialment utilitzables dels fons FEDER per 175 milions.

Aquesta vegada no hi haurà, per exemple, problemes de subministrament. Tots aquests mesos s'ha comprat tot el material possible, emmagatzemant un estoc de 113 milions d'unitats entre EPI, mascaretes, gels... suficient per a quatre mesos amb una demanda com la de l'abril. La Generalitat, tot i això, sembla prudent en la despesa pensant en el futur.

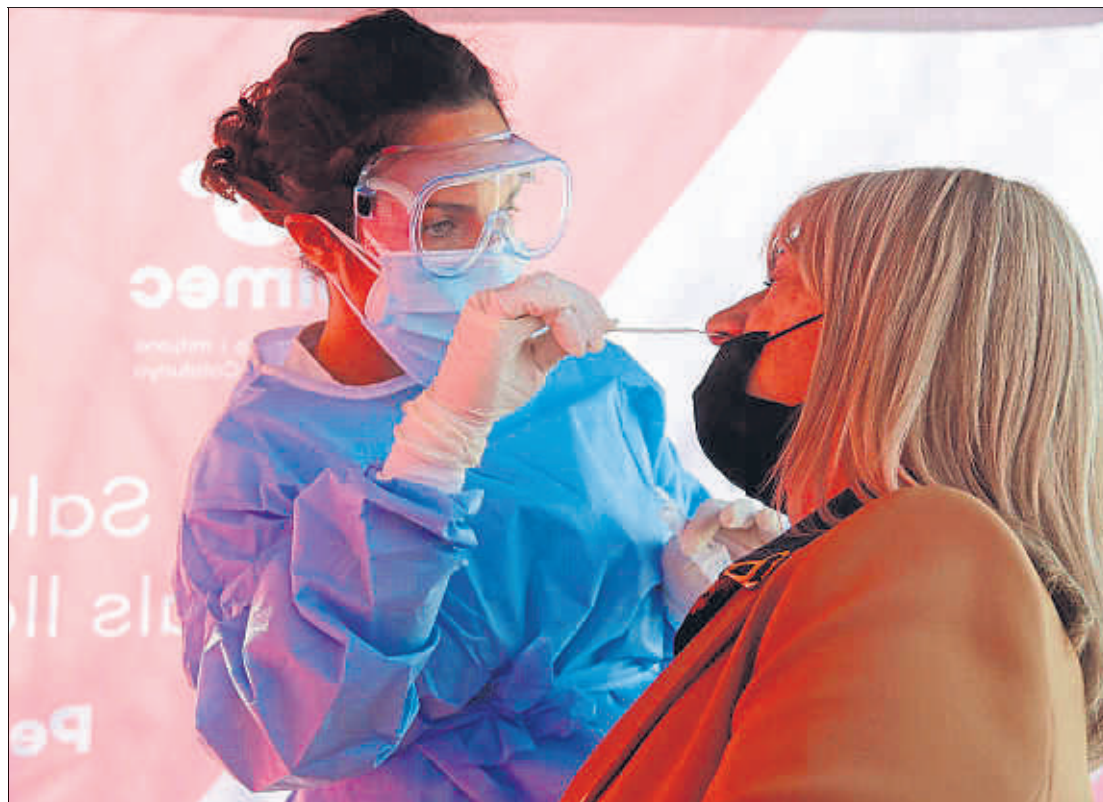
El problema és que Catalunya partia, abans de la crisi de la Covid-19, amb uns comptes delmats per la crisi anterior.

Per exemple, en matèria de personal assistencial les plantilles d'empleats de l'Institut Català de la Salut (el principal proveïdor del servei de salut català) previstes en els pressupostos tenien fins al de 2020 menys treballadors que el 2008. La Generalitat adverteix que aquestes xifres eren provisionals, però també són reveladores.

Amb els governs de Mas i Puigdemont hi va haver períodes en què la plantilla prevista se situava en uns 2.000 treballadors menys que abans de la crisi.

“Estem amb uns pressupostos -diu Padrós- com els del 2010. Hi ha un dèficit de finançament i hi ha complaença de la classe política. Es diu que tenim un dels millors sistemes sanitaris del món, però quan veiem els recursos que dedica Espanya estem a la cua d'Europa en funció del PIB”.

afondo@lavanguardia.es

JORDI PUJOLAR / ACN

Test d'antígens a una treballadora d'un polígon del Vallès en un assaig de la patronal Pimec

El rastreig de positius i dels contactes, vital per controlar l'epidèmia, va començar tard i ha tocat sostre quan s'han multiplicat els casos

El test salva la PCR

MARTA RICART
Barcelona

La detecció i el seguiment de casos positius de coronavirus i els seus contactes es va establir com l'eix de la lluita contra l'epidèmia després de l'onada inicial. El sistema es va implantar amb lentitud, aprofitant que a l'estiu no es van disparar els contagis, però al fer-ho a començaments de la tardor, la realització de les proves PCR va arribar al límit. Els tests ràpids s'han erigit en una alternativa per salvar el rastreig... si baixen els contagis.

El rastreig busca detectar ràpid els positius, aïllar-los i evitar contagis i que s'intensifiqui l'epidèmia. El Ministeri de Sanitat i autonomies van pactar fer una PCR a tota persona amb símptomes en 24-48 hores i identificar els contactes de cada positiu (qui hagi estat amb ell a menys de 2 metres, més de 15 minuts, sense mascareta i els dos dies abans de tenir símptomes). Els positius i contactes han de fer una quarantena de 10 dies. A Catalunya, ja es va endarrerir el programa Orfeu que rendibilitzava les màquines de PCR de centres científics. Però a l'octubre, es va arribar a fer 240.000 PCR setmanals. Tot i així, van proliferar les queixes pel retard de les proves. No es podien seguir 6.000 casos al dia. Si es demoren les PCR i no es fa quarantena (hi ha qui se les salta) es perd el control de la transmissió del virus.

Per Àlex Arenas, que lidera el grup d'anàlisi d'epidèmies de la Universitat Rovira i Virgili de

Tarragona, va ser un error fer només PCR i descartar els tests ràpids. Al maig se'ls veia amb insuficient sensibilitat per detectar el virus, però tot i que així fos, diu Arenas, com que són barats, es podrien haver repetit dies després. Madrid va ser la primera autonomia a utilitzar-los massivament a finals del setembre. Ara se'n multiplica l'ús.

El test d'antígens es fa amb mostra nasal com la PCR, però no necessita laboratori i es té el resultat en 20 minuts. Agilitza el control dels contagis. I alliberen el treball als CAP, si es permet estendre'n ús (han demanat de

cit i és difícil aclarir quants n'hi ha en cadascuna. A Catalunya el Catsalut afirma que té 2.553 “gestors Covid-19”. Els CAP diagnostiquen els positius, els fan seguiment i identifiquen els seus contactes. Però passen la llista d'aquests a l'empresa Ferroser perquè els informi i segueixi.

El contracte (de fins a 17,7 milions d'euros) a aquesta filial de Ferroser ha estat criticat. Fins i tot el Parlament va demanar que s'anul·li i no es privatitzi aquesta tasca, tot i que Salut ho va fer per no col·lapsar més els CAP. La firma ja treballava per a l'empresa d'emergències SEM, el 061, en

A l'octubre s'han arribat a fer 240.000 proves setmanals, però no n'hi havia prou

fer-los farmàcies, empreses, residències), tot i que s'hagi d'informar dels positius al CAP.

Però, indica Arenas, “l'escut del rastreig no funciona si es disparen els casos”, cosa que ha passat a tot Europa després de l'estiu quan s'ha reprès l'activitat laboral i educativa (i social) i s'ha reduït el temps a l'aire lliure. El departament de Salut ha admès que el rastreig només serà eficaç si els positius diaris no passen de 1.000.

El sistema requeria més recursos? Sens dubte: aquesta setmana encara hi havia autonomies que demanaven rastrejadors a l'Exèr-

Fins a 720 persones treballen en la part del seguiment externalitzat, que ha estat molt criticada

l'atenció telefònica. Al rastreig de contactes ha dedicat entre 120 i 720 persones. Ajusta la plantilla segons el nombre de casos i podria contractar més “escoltes” (la majoria són estudiants universitaris), per la qual cosa aquesta part del rastreig no està saturada, afirmen en el SEM. I això que s'ha seguit fins a 38.000 contactes al dia (cada positiu n'origina 5-7).

Ferroser defensa que el seu personal fa una tasca administrativa, no sanitària, però necessària: avisa les persones que es poden haver contagiat i les consciència perquè facin la quarantena.